

[ਸਭ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ।]

ਟ੍ਰੈਕਟ

ਨੰ: ੯੯੫
੧੮੪

ਗਾਵਤੋ ਉਪਰਹਿ ਸੁਣਤੇ ਉਪਰਹਿ ਬਿਨਸਹਿ ਪਾਪ ਘਨੋਰੇ ॥

G 531

ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ

ਖਾ: ਵੈ: ਸੁ: ਅੰ:

ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚੋਂ
ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਸਲੋਕ

ਭਾਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨੀ ਟੀਕਾ ਸਹਿਤ

ਜੋ

ਖਾਲਸਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਸੁਸਾਇਟੀ

(ਰਜਿਸਟ੍ਰਡ ਮੁਤਾਬਿਕ ਐਕਟ ੨੧ ਸੰਨ ੧੮੬੦)

ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਲਈ

‘ਵਜ਼ੀਰ ਹਿੰਦ ਪ੍ਰੈਸ’ ਹਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ
ਭੁਪਿੰਦਰਸਿੰਘ ਬੀ. ਏ. ਐਲ. ਐਲ. ਬੀ. ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਦੇ ਯਤਨ ਨਾਲ ਛਪਿਆ
ਅਤੇ ਦਫਤਰ ਖਾਲਸਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਕਟੜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਸ: ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਨੇ
(ਉਕਤ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲਈ) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ।

207. 12
ਸੁ ਏ ਖਾ
29650

ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਇੱਕ ਵੇਰ ਦਾ ਪਰਸੰਗ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਵਿਚ ਗਏ ਸੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜੱਸ ਸਾਰੇ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਪੰਡਿਤ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਆਏ। ਵਿਦਵਾਨ ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕ ਸੀਗੇ, ਪਰ ਕਰਨੀ ਦੇ ਐਸੇ ਕੱਚੇ ਸਨ ਜੈਸੇ ਅਜ ਕਲ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਚਰਚਾ ਵਾਦ ਨੂੰ ਬੜੇ ਤਕੜੇ, ਆਏ ਗਏ ਸਭ ਨਾਲ ਦੇ ਦੇ ਹੱਥ ਕਰ ਲੈਣ, ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਵਾਲਾ ਭਲਾ ਪੁਰਖ ਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਚਾਹ ਤਕ ਨੂੰ ਵੀ ਚਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨਾਲ ਬੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਗ ਪੈਣ ਅਰ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ। ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਆਏ ਤਦ ਪਹਿਲੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਕ ਸੱਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਠਿਠਰੇ, ਫੇਰ ਕੁਝ ਬਚਨ ਅਠੰਭਿਆ, ਤਦ ਬੀ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਧੀ। ਗੱਲ ਕੀ ਜਦ ਨਿਰੁਤਰ ਹੋਏ ਤਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੰਭ ਨੂੰ ਉਧੇੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਅਰ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਲੱਗੇ। ਇਹ ਉਹ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਅਰ ਨਾ ਹੀ ਦੇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨਾਟਕਾਂ

ਇਹ ੨੦ ਅਗਸਤ ੫-ਤੇ ੨੦ ਸਤੰਬਰ ੧੯੩੯
ਦਾ ਟੈਕਟ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਹਾਇਕਾਂ
ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਮੁਫਤ ਭੇਟਾ ਹੈ।

ਵਿਚ ਬਾਤ ਵੀਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹੋ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।
 ਸਗੋਂ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ
 ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ਨਾਟਕ
 ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ । ਗੁਫਤਗੂ ਦੇ ਵਿਚ ਐਸੀ ਬੋਲੀ ਦੇ
 ਰਿਵਾਜ ਨੂੰ ਰਚਨਾ ਰਚਨੇ ਵਾਲੇ ਆਵੱਸ਼ਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ,
 ਇਹ ਬੋਲੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ
 ਹੈ ਅਰ ਆਪਣੇ ਜੁਦੇ ਕਾਵਯ ਕੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਤੁਰਦੀ ਹੈ । ਵੇਸ ਭੇਦ
 ਕਰ ਕੇ ਇਸਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਭੇਦ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸਦਾ
 ਤਦੋਂ ਓਹ ਰੂਪ ਵਰਤਮਾਨ ਸੀ, ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
 ਜੀ ਵਿਚ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਸਲੋਕਾਂ ਅਰ ਰਾਥਾ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ
 ਹੈ । ਗਾਥਾ ਪਦ ਦਾ ਅਰਥ ਬੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ
 ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਡਿਤਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਤਿ-
 ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਬੋਲ ਚਾਲ ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
 ਆਪਣਾ ਸਿੱਧਾਂਤ ਸੁਣਾਯਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਾ ਉਧਾਰ ਤਾਂ
 ਸਿੱਧਾਂਤ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬੋਲੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤਮ ਖਜਾਲੀ
 ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰਨੇ ਦਾ ਨਸਿੱਤ ਮਾਤ੍ਰ ਹੈ । ਕਈ ਮੂਰਖ
 ਲੋਕ ਬੋਲੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਪਰ
 ਸਮਝ ਵਾਲੇ ਬੁਧੀਮਾਨ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਕਰ
 ਕਪੜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੰਡਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਪੰਡਿਤਾਈ
 ਤਾਂ ਵਿਦਯਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਗੱਲ ਕੀ ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ
 ਜੋ ਪੰਡਿਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਧਾਰ
 ਨਸਿੱਤ ਇਹ ਉਪਵੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ:—

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
 ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੧

ਪੜ੍ਹਿ ਪੁਸੁਕ ਸੰਧਿਆ ਬਾਦੰ ॥ ਸਿਲ ਪੂਜਸਿ
 ਬਗੁਲ ਸਮਾਪੰ ॥ ਮੁਖਿ ਝੂਠੁ ਬਿਭੂਖਨ ਸਾਰੰ ॥
 ਤ੍ਰੈਪਾਲ ਤਿਹਾਲ ਬਿਚਾਰੰ ॥ ਗਲਿ ਮਾਲਾ
 ਤਿਲਕ ਲਿਲਾਟੰ ॥ ਦੁਇ ਧੋਤੀ ਬਸਤ੍ਰ ਕਪਾਟੰ ॥
 ਜੋ ਜਾਨਸਿ ਬ੍ਰਹਮੰ ਕਰਮੰ ॥ ਸਭ ਫੋਕਟ ਨਿਸਚੈ
 ਕਰਮੰ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਨਿਸਚੈ ਧ੍ਰਾਵੈ ॥ ਬਿਨੁ
 ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਟ ਨ ਪਾਵੈ ॥ ੧ ॥

{ ਬਾਦੰ=ਵਿਅਰਥ । ਸਿਲ=ਪੱਥਰ । ਸਾਰੰ=ਲੋਹਾ ।
 ਤ੍ਰੈਪਾਲ=ਤਿਲੋਕੀ ਦਾ ਪਾਲਕ, ਗਾਇਤਰੀ ।
 ਤਿਹਾਲ=ਤਿੰਨ ਵੇਲੇ, ਤੇਹਾ ਹਾਲ ।
 ਲਿਲਾਟੰ=ਮੱਥਾ । ਕਪਾਟੰ=ਮੱਥਾ । ਫੋਕਟ=ਝੂਠੇ । }

ਅਰਥ—ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋ, ਸੰਧਿਆ ਕਰਦੇ ਅਰ ਬਗੜੇ
 ਕਰਦੇ ਹੋ । ਪੱਥਰ ਪੂਜਦੇ ਹੋ ਅਰ ਬਗਲੇ ਵਾਂਗੂ ਝੂਠੀਆਂ
 ਸਮਾਧੀਆਂ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋ । ਮੂੰਹੋਂ ਝੂਠ ਬੋਲਦੇ ਹੋ ਐਸਾ ਕਿ

TO READ THE ENTIRE BOOK PLEASE CONTACT US:

whatsapp: +92-3160770117

email: worldcentreforpunjabi@gmail.com

World Centre for Punjabi, Lahore, Pakistan.